

פניני הפרשה

שמיני

עלון מס'

1033

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

נשמת המצוה

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ וִירָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה' (פ. ו.) – לאחר כל הציוויים שאמר משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל ביום השמיני למילואים, נאמר "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ וִירָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'". ותמה האור החיים הקדוש על מה נאמר "זה הדבר אשר צוה ה'", אם על הקרבת קרבנות, הרי כבר צוו על כך קודם, וכבר הביאו כל הקרבנות?

מבאר האור החיים הקדוש שכוונת "זה הדבר", על המעשה שהזכיר הכתוב בסמוך: "ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה'", דהיינו שציוה אותם שיכינו עצמם ויעריכו את העובדה שהם עומדים לפני ה', וכלשונו: "שהכינו עצמם בערך השלימות והמושכל והערכת עמידתם שהיא לפני ה'. ובחינה זו היא השגת תכלית השלימות, כמאמר דוד (תהלים ט"ז) "שויתי ה' לנגדי תמיד, כי בזה לא ימוט מימינו שהיא התורה, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו וכו' כישיבתו וכו' לפני מלך, ומכל שכן לפני מלך מלכי המלכים".

והדבר יסוד לכל מעשה מצוה – רק על ידי הכנה ראויה, זוכים ל"וירא אליכם כבוד ה'" – מעשה המצוה מקבל משמעות אחרת, וזוכים לראות את כבוד ה' וגודל פעלו. בלעדי כן, המצוה חסרה את נשמתה.

ומביא האור החיים מדרש על זה: אמר להם משה לבני ישראל, אותו יצר הרע שמפריד בין האדם לקב"ה, תעבירו מלבבכם, ותהיה עבודתכם מיוחדת לפניו, ככתוב "ומלתם את ערלת לבבכם", ואם עשיתם את זה "וירא אליכם כבוד ה'".

מסופר על החפץ חיים שהגיע לעיירה אחת כדי לדבר דברי חיזוק בענייני השעה, ובשעה שהיה מדבר לא היה מחזיק שעון, כך שלפעמים היה מדבר דקות ספורות, ולעתים האריך בדבריו כמעין הנובע ככל אשר יורוהו מן השמים, כפי שיש נביאים שדיברו בקצרה כנביא עובדיה, ויש נביאים שהאריכו כנביא ישעיה. והנה בעיירה זו, האריך לדבר למעלה משעתיים, וכשסיים כבר עברה לה הרכבת הנוסעת לעיירתו ראדין, ואעפ"כ יצא החפץ חיים לעבר התחנה למרות שרכבת נוספת אמורה להגיע רק בעוד יום תמים. והנה, למרבה הפלא, אחרי רבע שעה הגיעה רכבת נוספת. התברר שבטעות נשלחה רכבת נוספת, אך רק מתי מעט ידעו שכל זה נעשה לכבודו של ארון הקודש בעל החפץ חיים, שזכה להארה מיוחדת של "וירא אליכם כבוד ה'".

שיא תורני	עצה טובה
<p>המשנה הארוכה ביותר</p> <p>במסכת זבחים יש משנה בת 415 מילים! (מתחילה בדף קי"ב ע"א ומסתיימת בדף הבא קי"ג).</p>	<p>כדי שהילדים יכבדו את ההורים, על ההורים לכבד זה את זה, לא רק ב"שב ואל תעשה", היינו שלא לפגוע בכבודו של ההורה השני, אלא גם ב"קום ועשה" – על ידי השמעת ביטויי כבוד זה בפני זה לעיני הילדים. לדוגמא, האם מקדמת את האב בכואו לעיני הילדים: "איזו זכות נפלה בחלקנו שאבא שלנו עמל בתורה!" או "עבדת היום קשה כל כך, בגלל שאתה דואג לנו!". לחילופין האב ישבח את האם בפני הילדים: "אתם יודעים איזו אמא יש לכם...?!", או "אתם יודעים כמה כוחות היא משקיעה למעננו?!". (ספר "ביני לביני").</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"שם המסכת 'אבות' נאות לה, להורות כי המוסרים האלה שמוזכרים בה אינם מוסרים פילוסופיים כי אם מוסרים מקובלים מפי התנאים הקדושים מאבות לבנים, כי מזקנים וקדמונים נתבונן" (מגיד חדשות" ח"ט עמ' ל"ו).

ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד (י. ג)
 אפשר לבאר פסוק זה לענ"ד כך: שמושה אמר לאהרן שזה מה שאמר ה' בקרובי - זה אהרן - אקדש, שנקדש
 שם שמים על ידי זה שהקריבו שני בניו אש זרה ומתו (רש"י). אך אפשר לקשר זאת לפסוקים דלעיל (פסוק ט')
 וירא כל העם וירנו ועי"ז נקדש ש"ש ועל פני כל העם אכבד זה בגלל העם שנפלו על פניהם ולמרות שהיה אותו
 היום ר"ה ניסן שאסור בתחנון. וזהו על פני כל העם אכבד. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

וישמע משה וייטב בעיניו (יא. ב)

פירש רש"י: "הודה ולא בוש לומר לא שמעתי". ולפי זה לכאורה לא מדוקדק הלשון "ויטב בעיניו", ונראה שנקט
 לשון זו דוקא, כדי שיהיה לשון נופל על לשון הפסוק הקודם שאהרן שאלו "הייטב בעיני ה'". (חן בשפתותיך,
 כת"י)

נקודת חן / עובדיה חן

חשיבות לימוד המוסר

ה'. וכבר אמרו רבותינו במסכת אבות (ב, ה) "אין בור
 ירא חטא ולא עם הארץ חסיד".

חז"ל יעצו "אם פגע בך מנוול זה (יצר הרע), משכהו
 לבית המדרש. אם אבן הוא נימוח, ואם ברזל הוא
 מתפוצץ" (קידושין ל' ע"ב).

לכאורה הכוונה שלימוד בכל מקצוע שבתורה יועיל
 לעזור לו לאדם להתגבר על יצרו. אך מרן החיד"א
 בספרו "ברכי יוסף" (או"ח סי' א' סוף ס"ק ט') כותב
 שכוונת חז"ל כאן בעיקר ללימוד ספרי יראת ה'.

*

גם גאונים גדולים לא נמנעו מלימוד מוסר דבר יום
 ביומו. הגאון רבי חיים פלאג'י זצ"ל בספרו "כף
 החיים" (סי' ל"א אות נ"ד) כותב: "חם לבי בקרבי כי
 אזכרה ימים מקדם דבכל יום אחר תפלת שחרית היינו
 בצוותא חדא עם מר שניי מוה"ר החסיד הפרד"ס והרב
 מר גיסי כמוהר"ם רבי ללמוד בספר הקדוש 'ראשית
 חכמה' פרק בכל יום בהתלהבות ובהתבודדות. והיו
 עינינו מקור דמעה, וכמעט לא היינו מרגישים בעצמנו
 על מה אנחנו יושבים".

גם מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל בספרו "הליכות עולם"
 (ח"ח עמ' של"ז) מספר על עצמו כהאי לישנא:
 "אזכרה ימים מקדם, בימי חורפי מקדמוני, שהיינו
 משכימים לקום לבית הכנסת "אהל רחל" כשעה לפני
 תפלת שחרית כדי ללמוד מוסר בחרדת קודש בספר
 הקדוש 'ראשית חכמה', בצוותא חדא עם ידיד נפשי
 החכם המופלא, בכתם פז לא יסולה, ממצדיקי הרבים,
 צדיק ונשגב, רודף צדקה וחסד, רבי יעקב דוויק הכהן
 זצ"ל, ועפעפינו יזלו מים בלב נשבר ונדכה. וגם בימי
 העוצר של הבריטים לא נמנענו מללכת לבית הכנסת
 ללימוד המוסר, והשי"ת הצילנו מידם, והיינו מרגישים
 התעלות רוחנית מדברי הראשית חכמה הקדוש".

בדורות האחרונים, הקים הגאון רבי ישראל מסלנט
 זצ"ל את תנועת המוסר, שבקבוצתה יוחד זמן מיוחד
 בישיבות ללימוד מוסר. מה שהביאו לכך היה מעשה
 נורא:

לפני כמאתיים שנה, נהגו העשירים בעיר וילנא
 לערוך שמחות משפחתיות מפוארות בחצר בית
 הכנסת הגדול.

אחד מתושבי העיר היה בעברו סנדלר ועני מרוד,
 וברכות השנים האירה לו ההצלחה פנים, ונעשה
 אמיד. באחד הימים ערך את חתונת בתו במקום
 יוקרתי זה.

עינם של העשירים האחרים היתה צרה בו, ואחד
 מהם עשה מעשה נבזה: בשעה שכל יהודי העיירה
 התאספו סביב החופה, הוא חלץ את נעלו וקרא בקול
 רם אל אבי הכלה: "הי, אתה! כמה יעלה לי לתקן
 מנעל זה?".

השאלה העוקצנית פגעה קשות במחותן. הבושה
 הכריעה אותו עד כדי כך, שלבו לא יכול היה לשאת
 זאת, והוא התמוטט מתחת לחופת בתו. נסיונות
 ההחייאה לא הועילו, והוא שבק חיים לכל חי.

מעשה זה טלטל את נפשו של רבי ישראל מסלנט
 שנכח באותה חופה. הוא הבין שקיימת בציבור
 הזנחה רבה בתחום המוסר והמדות, ולמרות שנטייתו
 האישית היתה להתבודד ולהסתתר מעיני הבריות,
 החליט שחובתו היא לעסוק בחינוך למוסר.

*

יראת שמים אינה באה לאדם בנקל, צריך "ללמוד
 ליראה" - לייחד זמן ללמוד בספרי מוסר כדי להכיר
 את מי שאמר והיה העולם, ועל ידי כן להגיע ליראת

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

בא להזיק ונמצא מסייע

שמח האיש שדבריו עשו פרי, ושב לביתו בלב קל, מצפה לראות במפלת שכנו.

על הערך הנכון שיש להעניק לתלמידי חכמים מסופר המעשה הבא (הביאו הגאון רבי יצחק בוחניך זצ"ל בספרו "ויאמר יצחק" חלק ג' דרוש א'):

בסוף השבוע ניגש רבי ישועה אל האברך, והעניק לו שלושים ריאל. "מאי האי?" תמה. "כועס אני עליך", אמר הרב בנימה תובענית, "מדוע לא סיפרת לי שהנך קונה לבני ביתך מעדנים ומגדים? הלא אלו עולים סכום כסף ניכר, ועשרים ריאל אינם מספיקים לך. לשמחתי, שמעתי על כך מדורש טובתך, והזדרזתי להעלות את קצבתך! שמח אני, כי קונה אתה ממתקים לחזק את גופך, שכן התורה מתשת כוחו של אדם. ולשם מה נבראו מגדים בעולם, אם לא בעבור תלמידי חכמים הממיתים עצמם באוהלה של תורה!"

אחד מתלמידי החכמים שהסתופפו בבית מדרשו של הגאון הגדול רבי ישועה בסיס זצ"ל (מגדולי גאוני תונס), היה גאון ושקדן, ורבי ישועה העניק לו קצבה שבועית לפי כבודו בסך עשרים ריאל, סכום שהיה בו כדי להתפרנס ברווח ובכבוד.

התקנא בו אחד משכניו, וחשב לעצמו: "יושב הוא על התורה, בטל מכל מלאכה, ומתפרנס ברווחה. ואני עמל מבוקר ועד ערב, ומתפרנס בדחקות נוראה!"

ראה השכן את האברך ממשיך לקנות ממתקים ביד רחבה. "האם מספיקה לכך משכורתך?" התעניין בפליאה.

מה עשה? בא לפני רבי ישועה והתלונן בפניו: "כבוד הרב תומך באברך פלוני בסכום נכבד, היודע הוא מה נעשה בכספו?"

"החכימיני ואדע!" ביקש הרב.

"בעבר נדחקתי מעט" השיב האברך "אך מאן דהוא סח לרב כי נוהג אני לקנות ממתקים, והרב העלה את משכורתי..."

"ראיתיו קונה מיני מתיקה בלא קצבה, כאחד העשירים", התלונן האיש.

חפו פני השכן צר העין, שבקש להזיק ונמצא מסייע...

"כך?! תמה הרב, "אם כן טוב עשית שסיפרת זאת. עתה אדע את אשר לפני!"

☺ זה כא חוק! ☺

פעם פגשו 'משכילים' את המגיד מדובנא זצ"ל וביקשו ממנו למשול להם אחד ממשליו, אלא שתנאי התנו עמו לבל יסוים בפסוק בדרכו תמיד.

פתח המגיד ואמר: משל למה הרבר דומה, למלמד דרדקי שיצא עם תלמידיו אל מחוץ לעיר לחזות בנפלאות הבריאה. לימד הרב לתלמידיו: "בני, אם תראו כלבים באים עליכם, לא תגורו מפניהם, אמרו מיד את הפסוק 'ולכל בני-ישראל לא יחרץ כלב לשוננו' (שמות יא, ז) ולא יאונה לכם כל רע".

תוך כדי דיבור הגיחה לעברם חבורת כלבים. מיד נשא הרב את רגליו וברח. נשאו גם התלמידים את רגליהם ונפוצו לכל עבר.

לאחר שיצאו מכלל סכנה ושבו לרבם, תמהו בפניו: "רבי, מה ראית לברוח? היה לך לומר את הפסוק?".

החזיר להם הרב: "בני, יפה אתם שואלים, אבל מה אעשה והכלבים כאן עזי-נפש שאפילו פסוק אינם רוצים לשמוע..."

☺ חוק חוק כא... ☺

הדברים המשפיעים והיעילים ביותר, לא יעזרו למי שלא יטה אוזנו אליהם.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: מה דעת הרב לשיר שיר שהוא מפסוק מהתנ"ך בכלל, ומשיר השירים בפרט?
תשובה: מהתנ"ך אם הם פסוקים שאין בהם משמעות לא טובה מותר. ומשיר השירים אסור, כי בפסוקים אלו יש אפשרות סבירה ביותר לכוונות לא טובות. (ועיין סנהדרין דף ק"א ע"א ופירש"י שם, ואכמ"ל).

שאלה: האם יש איסור לשמוע שירים של גויים או של חילונים, באופן שאינו שירי ענבים?
תשובה: מותר, וכמ"ש הרמב"ם בפירושו המשניות בפרקי אבות שאם התוכן טוב, הלשון לא מעלה ולא מוריד.

שאלה: האם מותר להקשיב בזמן הפנוי לשירים של ערבים, באופן שלא מבינים את השפה?
תשובה: אם אפשר לשמוע רק מנגינות (לחן) ולא המלים עצמן, יותר טוב. ואם אין דבר כזה, אם אינו מבין כלל שפה שבה אמורים השירים האלה, ואין חשש שיבוא אחד שמבין שפה זו ויהיה חלילה מכשול, אז מותר באופן שיכוין לשם שמים, כגון: להשתמש במנגינה זו לשירי קודש וכדומה.

שאלה: היום נוהגים לקחת מנגינות של שירי גויים, ולחבר להם מלים קדושות, האם הדבר מותר? ומה הדין אם המלים מזכירים את השיר המקורי?
תשובה: אם מזכירים מלים מכוערות לא כדאי. היה "מקובל" אחד לפני כ-300 שנה שכתב שיר המתחיל "לא באלהא מרגליתא", והוא חיקוי לשיר לועזי "לא בלה מרגריטה". ורעשה עליו כל המדינה. ולבסוף נתברר שהוא שבתאי רח"ל.

שאלה: זמר ששר שירים עם מלים טובות אך בסגנון חילוני, האם מותר להאזין לשיריו?
תשובה: אם אין בהם מלים אסורות, מותר.

שאלה: זמר דתי ששר שירים טובים עם מלים מאוד מרגשות, ועכשיו בעוונותינו נהיה חילוני, האם מותר לשמוע את שיריו הקודמים?
תשובה: קשה להכריע. כדאי לימנע מזה ולשמוע שירים של אנשים טובים.

שאלה: זמר ששר שירים שאינם כשרים ושירים לקב"ה, האם מותר לשמוע ממנו את השירים ששר לקב"ה?
תשובה: הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו.

שאלה: האם אשה יכולה להתעמל לצורך בריאותה במכון כושר שמושמעים בו שירים שאינם כשרים ומיועד רק לנשים?
תשובה: כמה שאפשר יש להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו, ובפרט בדורנו.

שאלה: אדם שסיים לימודי רפואה, האם יכול לעבוד כרופא משפחה במקום חרדי?
תשובה: יכול לעבוד, ובלבד שיהיה נשוי ואשתו בעיר.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לרפואת דורון בן שרה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל